

Під хвіст

Богдан Жолдак

— Подумай про смерть! — кричав я на рідну матір, а вона не хотіла, бо є речі, які важливіші на віть за це.

— Це ваші бандери таке роблять, що вмерти не хочеться, — заперечувала вона й продовжувала рахувати гроші, одкладені на власний похорон. — Оддам усі до копійки на праве діло!

— Яке діло, мамо? А от помреш, де я їх візьму, щоб тебе поховать? Ти знаєш, скіко це тепер стоє, похорон?

— І знать не хочу. Партія мене лічно похова, коли визнає, скільки я пожертвувала на Леніна.

— Дожене й іще раз похова! — кричав я, бо студенти вночі одбили йому носа разом з лицем, отак посеред Хрещатика приставили драбинку й почали знімать на кіно, як один виліз і грюкнув молотом, тільки граніт посипався.

А тепер партія оголосила про збирання коштів на реставрацію, й пенсіонери потягли туди свої останні копійки, бо всі надії на краще життя були пов'язані саме з його світлим образом лиця.

Я з жахом дивився, як вона зв'язує у вузлик накопичені за ціле життя гроші, яких би вистачило й на два похорони, й урочисто одягається в ордени, аби прийти в ЦК при повному параді, вона вже бачила, як партійці усі шанують її.

В їхній газеті згодом опублікували список, хто скільки приніс і здав, мама деякий час пишалась газеткою, але чомусь хутко заховала, перестала одягати ордени й ходити на політзаняття.

Минуло часу, доки я вирішив розкрити таємницю, обережно перекопав її партархів і знайшов вирізку. Дійсно, моя мама там стояла чи не першою, мені в очах замерехтіло, яка то була сума — ще б пак, крізь усі війни, голодомори, розрухи вона таки відкладала кошти, купувала облігації, найбільшою несподіванкою було, коли за них повернули гроші, менші вартістю, але! Купувала сережки, перстеники, потім знову обертала на купюри, й так кілька разів, щасливо проскочила дефолти — і все заради того, аби кинути все це Леніну під хвіст.

Отут мені постала правда: в списку тім їхній партійний верховода пожертвував грошей значно менше, аніж моя матінка!

Це була сенсація...

— А що, матусю, — заспівав я, — чув од людей, наче твій бос не дуже то й розколовся на праве діло?

Мати підкопилила губу:

— Де ти міг це чути? — зауважила вона, бо, дійсно, їхню газетку ніхто не читав, хоч розкидалася поштою безкоштовно.

— Та був радіо включив, а там передавали, що ти чемпіонка, — мама запишалася.

— А потім були передали, що твій генсек пожмотив.

— Що ти брешеш? Яке радіво?

— Ану вийми, покажи оту вашу партійну газетку, чи радіво бреше, чи ні, покажи, мамо, — не щадив я.

Хоча вона враз зблідла, осунулася.

— Нема газетки, — прошепотіла, — десь викинула.

— Тому й викинула! Як же це він пожмотив?

— А де йому взять? Я все довге своє життя копійку збирала, а він ще такий молодий, звідкіля ж в нього гроші?

— Дійсно, звідкіля? Як він їх викидає на машини, катера, дачі, квартири, палаци. Ти бачила фото? В Ле ніна такого палацу в Горках не було, як ваш бос собі під Києвом одгромах.

— Це брехня... — стомлювалася вона. — В Леніна був кращий.

— Ти ще скажи, що це Ленін развратно поміняв Надєжду Константіновну на молоденьку журналістку й оплодотворив її в тому замку? На які гроші свадьбу гуляв? Чи не з тої самої партійної каси?

— Він з нею по закону женився!

— А оплодотворив до закону, ще й не подавши на розвод із старою дружиною, така ваша партійна мораль, да?

Відчув я, що ці резони вона давно вже й сама боляче тасує, і що вони з'їдають її, тому додав:

— Ваш Ленін обіцяв дурникам комунізм у 1928 році, де воно, світле будуще?

— Ти ж знаєш, він помер, не встиг...

— А Сталін же не помер у 1936 році, коли він переобіцяв комунізм, де він? Казав, що грошей не буде, а у всіх все буде й за так.

— Война помішала.

— Яка війна? До неї ще п'ять год лишалось. Де ваш священний комунізм? Хрущов обіцяв у 1980, де він? Війна помішала? Вони всі здирали з народу грошики, будували собі палаци й молодих коханок, а ти кажеш "война"...

Мама ховала очі.

Я ще не знав тоді, що після публікації списку пожертв мама взяла партбілет, одягла кращі свої ордени й ходила в ЦК, обурена жмотством свого генсека, й вимагала свої гроші назад, навіть своїм корявим неграмотним почерком написала прошеніє, але нічого не повернули. Таких, як вона, там виявилось кілька — й ніхто не одержав назад:

— Виходить, ми наздавали на три таких пам'ятнички.

— Еге, тепер його можна ще кілька раз розбивать.

— Який розбивать? В нього ж поповнення в сім'ї, жить же якось викручуваця прийдеться...

— Ага, ще один басейн доведеться збудувати.

Тихенько повернулася, тихенько зняла ордени. Що я не втримався:

— Отакі дури ішачили на високі ідеї, а насправді з них мурувались дачі, на яких

ніхто не жив, яхти, самольоти, борделі, щоб було куди партійну копійку тратить. Недаром же ти такі взноси платила? Добре, що хоч тебе, дуру, твої комуняки не взяли й не засудили за це на Гулаг, як багато інших.

— Дак їх потім реабілітували.

— Усіх?

— Усіх!

— Бандер не реабілітували!

— Шо?! Щоб вони потім пам'ятники розбивали, а дульки! А кого нада, не пропустили ні одну душу...

— Ага, посмертно, список на міліони. Оце піду, сам візьму молоток, візьму лєсницю й знов одіб'ю вашому вождю морду!

— Не посмієш!

— Посмію, щоб він знав, як матір дурить. А навіщо йому морда? Вона й так була провалилася од сифілісу, скажеш, не так?

— Бо в нього есерка Каплан стріляла стравленими пулями!

— Ага, вона ходила в Кремль в бордель до його любовниці Інесси Арманд і вмочала їй в утуди ті пулі, щоби потім в нього отравлять!

Мама тихо встала, накинула на плечі в'язану із верблюжої шерсті шаль, яку вона берегла з евакуації, й мовчки пішла до сусідки, бо в тої був телевізор.

Я плюнув, а потім швидко згадав, що дали гарячу воду, й вирішив скупатись. Коли чую, як в двері тихо подзвонили. Я подумав, що мама вернулась, чомусь серіал швидко скінчився. Хутко вліз у кальсони, шовкові такі, ну, майже шовкові, за двадцять років вони стали шовкові, бо рівномірно витерлись, мама дуже слідкувала за ними, вона дуже слідкувала за всім, у неї нічого не пропадало.

Одкриваю двері, а там замість мами "Беркут" з автоматами, з бронежилетами, брязкають наручниками, один тиче мені в лице паспорт матері й кричить:

— Це ти іздівляєшся над рідною матір'ю?

— Я?

Такі всі генетично модифіковані:

— До нас поступила усна заява, що тут іздиваються над ветераном праці й партії!

Хапають мене з мокрою головою і, як був у кальсонах, на босу ногу повз зацікавлених сусід і перехожих тягнуть в бобік, але не так, як положено мордою вперед, а навпаки, потилицею, но я був згурпувався, підібрав ноги з переляку і вони мене помитим чистим гузном по сходах, лясь, лясь-лясь, сусідам радість, що нарешті шовкові кальсони побачили; по асфальтах шерх, шерх, слава Богу був мокрий сніг і ковзалось, отак на босу ногу й кинули в багажник, я лежу там і радію, що навіть пива не встиг ковтнуть.

Не встиг я отямицця, як мене знов витягають, і знову тягнуть в ніч, голими ногами по снігу повз різні колючі дроти, а калюжі попалися вонючі, в мазуті, моя ж срака не знала, а поки зрозуміла, то її всю обдерли до крові по одходах з чешуями-хребцями, не щадя при цьому кальсони, які даром двадцять років береглися, щоби отут

продірявитись до кісток, як наче, кажу, Зою Космодем'янську босими ногами по босому снігу. Хто така Зоя Космодем'янська, питають. Кажу, її отак в кальсонах тягали фашисти, ага, кажуть, і почали тягати зигзагами, і кидають мене з ними в камеру, що навіть зеки полякались, побачивши таку мою сраку, що, до речі, її рятувало од сексу, тут по традиції, політичних не дуже шанують, но хто захоче любові в крові і в мазуті? Ніхто не захоче, навіть зеки.

— За що такі питки?

— Не знаю, ні за що.

— Га-га, тут всі ні за що!

— Ні за що, — кажу, — за Леніна.

— Дак ти ідейний?

— Навпаки, — кажу, — наоборот.

— Дак хіба тепер за таке катують?

— Ви ж бачите...

Камера вмовкла, думаючи про новину.

Словом, почало моє гузно гноїтись, доки не дали мені стоптані тапочки й повезли під суд. Суддя, жінщина така строга, так суворо питає мене:

— Петренко Олександр Іванович?

— Ні, — кажу я їй і вона дивується,

— Сидорчук.

В неї очі стали дибом од такої наглості, бо вона ще не знала, що я кажу святу правду; альфівці, коли забирали мене, то сплутали мене з паспортом моєї матері й записали її фамілію, звідки було суду знать, що батьки мої розвелись ще до війни і я ношу фамілію батька, який уже тоді здогадався був, куди вона відкладає кожнісіньку копійку, на відновлення культурних пам'ятників, і втік.

Суддя на комп'ютері швидко навела справки, а тоді питає:

— В чому обвиняєтеся? — намагається хоч щось зрозуміти.

— А ось в чому, — повертаюся я до суду спиною й обнажаю окровавлені кальсони, а всі тільки ахнули.

— Сплутали мене неізнестно з ким і піддавали при цьому лютим питкам, щоб я признався, що я — це не я.

— Вас піддавали сексуальному насильству? — бо я показав їй це ще раз.

— Де?

— В бобіку, чи в камері?

— Не знаю, був без сознання.

Суддя швидко починає гортати папери:

— Дак ви ще й перебували в тверезому стані? — дивується вона, а тоді ще більше: — Дак вас арестовано по усному заявленію? — не знайшла вона потрібного папірця й невідробно злякалася.

— По ложному, несуществующому? — аж перепитала молоденька секретарка, з жахом не дивлячись на мою пошматовану одежу.

— Одкуда мені таке знать, як я не той, хто є. Наполягаю на безоговорочній дезінфекції.

Тут вона зробила дві помилки: по-перше, дала на правлення мені в кальсонах у лікарню, а, по-друге:

— Ви оказували спротивленіє при арешті?

— Ні, тільки підібрав ноги.

— Ага.

Їй винесла мені за це вирок на всі ті три дні ув'язнення, що я пробув у сізо, мовляв, не дарма ж органи трудились.

Я лежав вдома, лікувався, мати махала кальсонами од мух і сльози, бо вона повикидала всі молотки, а драбинку заховала аж на балкон до сусідки:

— Синочку, ми стільки ж разом пережили, і війни, й розрухи, невже ти думаєш, що я могла після всього взятъ і зделать в міліцію заявленіє? Я просто подзвонила в ЦК і, як ветеранша партії і як краща взнощиця, попросила вперше в неї хоч якої посильної поміщі, що мій син іздіває мене ідіологічські, глумля, топча святині.

Мама штопала кальсони, я слухав, утираючи їй сльози, но при цьому я думав, доки не забинтував кровоточащий речовий доказ і пішов з ним написати на суд заяву, що мене, як несправедливо засуджено по неіснуючому звинуваченню, довго валандали. Навіть раптом оту не існуючу письмову заяву, на мене "подану", принесли:

— Читай, — показують. — Це ха-ха, а не заява. Тут же почерк молодий, от як у вашої секретарки, ну, аж ніяк не почерк ветеранші партії. От на спор — проведем графологічну експертизу?

І хто б повірив? Я виграв повністю, що мене було додано останнім до того довгого списку, реабілітованих.

Правда, жаль, не посмертно.